

Egy módos, de művelten nyugat- virginiai ültetvényes családi birtokán látta meg a napvilágot. Amikor ráébredt, hogy környezete mind a szó szoros, mind átvitt értelmében milyen elképesztő távolságra van a korabeli kultúra, az európai felvilágosodás központjaitól, mindent elkövetett a kultúra elsajátítása és elterjesztése érdekében. A William and Mary Egyetemen, amelyet két év alatt végzett el, megismerkedett az európai felvilágosodás irodalmával, megtanult hegedülni, elsajátította a francia nyelvet, elmélyedt a jog, a filozófia, a természetrajz, az építészet és a politika rejtjeleiben. Gyakran vacsorázott együtt professzoraival, hogy étkezés közben is tanulhasson tőlük, s hosszú listát készített azon európai műtárgyakról, amelyeket meg akart ismerni.

A TEHETSÉG ÉS AZ ERÉNY ARISZTOKRÁTIÁJA

1774-ben vált híressé, amikor egy röpiratban kifejtette, hogy az amerikai gyarmatokat kizárólag a király személye fűzheti össze Nagy-Britanniával. Két év múlva a Kontinentális Kongresszus tagjaként beválasztották a *Függetlenségi nyilatkozatot* megfogalmazó bizottságba, s rábízták a híres

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK 3. ELNÖKE

THOMAS JEFFERSON

1801. MÁRCIUS 4.–1809. MÁRCIUS 4.

A HALÁLA ÓTA ELTELT KÉT ÉVSZÁZAD SORÁN JEFFERSON AZ AMERIKAI ESZMÉK ÉS IDEÁLOK MEGTESTESÍTŐJÉVÉ VÁLT. ELSŐ TUDOMÁNYOS ÉLETRAJZÁNAK SZERZŐJE, JAMES PARTON EZT ÍGY FOGALMAZTA MEG: „HA JEFFERSON TÉVEDT, AMERIKA TÉVED. HA AMERIKÁNAK IGAZA VAN, JEFFERSONNAK IGAZA VOLT.” AMIKOR AZ AMERIKAIK ÚGY ÉREZTÉK, HOGY ORSZÁGUK JÓ ÚTON HALAD, TISZTELETTLEL IDÉZTÉK FEL A RADIKÁLISAN DEMOKRATIKUS ESZMÉKET HANGOZTATÓ GONDOLKODÓ EMLÉKÉT. AMIKOR PEDIG ÚGY VÉLTÉK, HOGY HAZÁJUK MEGTAGADJA IDEÁLJAIT, SÚLYOS KRITIKÁVAL ILLETTÉK AZ OPPORTUNISTA POLITIKUST, AKI DEKLARÁLTA AZ EMBERI JOGOKAT, DE NEM SZABADÍTOTTA FEL RABSZOLGÁIT. DE BÁRMENNYIRE KORLÁTOZOTTAN IS ÉRTELMEZTE JEFFERSON NEMZEDÉKE AZ EMBERI EGYENLŐSÉGET, MÉGIS CSAK ŐK HIRDETTÉK MEG EZT ELSŐKÉNT EGY EGYENLŐTLENSÉGEN ALAPULÓ VILÁGBAN, ÉS ŐK TETTÉK LEHETŐVÉ AZ ELV KÉSBŐBI KITERJESZTÉSÉT.

dokumentum elkészítését. Tőle származik az emberi jogok leggyakrabban idézett felsorolása, mely a bevezető mondatokban olvasható: „*Magától értetődőnek tartjuk ezen igazságokat, hogy minden ember egyenlőnek teremtett, teremtőjük bizonyos elidegeníthetetlen jogokkal ru-*

házza fel őket, melyek között ott van az élethez, a szabadsághoz és a boldogulásra törekvéshez való jog. E jogok biztosítására kormányokat állítottak fel az emberek között, melyek igaz hatalmukat a kormányzottak egyetértéséből nyerik.” Joseph J. Ellis amerikai történész ezt az ameri-

kai történelem legismertebb megállapításának, az amerikai hitvallás világi kinyilatkoztatásának, a politikai költészet remekművének nevezte.

Franciaországi nagykövetség (1784–1789) Jefferson lelkesen habzsolta a tudományos és művészeti élményeket. Mindent feljegyzett és lerajzolt, s oly nagy hatást gyakorolt hazája építészetére, hogy Gordon S. Wood történész szerint „*szinte egy személyben felelős azért, hogy Amerika középületei római templomokra hasonlítanak.*”

Jefferson felvilágosult és republikánus meggyőződése szerint nem azoknak kell irányítaniuk a társadalmat, akik előkelő családba születtek, hanem azoknak, akik érdemeik és jellemük alapján méltóvá váltak erre, vagyis nem a vagyon és a születés, hanem a tehetség és az erény „*arisztokratáinak.*” És mivel lehet bizonyítani, hogy valaki tehetséges? Azzal, hogy univerzális műveltségre tesz szert. Jefferson ezért gyűjtötte a könyveket, iratmásoló gépet szerkesztett, új típusú ekét készített, gazdálkodott, meteorológiai feljegyzéseket vezetett, és maga tervezte meg a házát Monticello nevű birtokán.

THOMAS JEFFERSON

Születés:
Shadwell-birtok, Virginia, 1754. április 13.

Párt:
(Jeffersoni)
Republikánus Párt

Választási győzelem:
1800, 1804

Házastárs:
Martha Wayles (1748–1782)

Halál:
Monticello, Virginia, 1826. július 4.

Európában színházba és tárlatokra járt, utazott, kirándult, műtárgyakat vásárolt, koncerteket, műtermeket és szalonokat látogatott, érmekeket készíttetett, tudósokkal tanácskozott, ládászám küldte haza a könyveket és a műtárgyakat. Egyszerre csodálta és kritizálta Európát, s leveleit olvasva úgy tűnik, hogy saját maga és hazája kisebbrendűségi érzéseit próbálta kompenzálni.

AZ ILLÚZIÓK EMBERE

Szemtanúja volt a francia forradalom kitörésének, és segített barátjának, La Fayette márkinak elkészíteni az *Emberi és polgári jogok nyilatkozata* egyik tervezetét. Az amerikai politikusok közül ő dicsőítette legtovább a francia forradalmat: „A szabadság fáját időről időre a hazafiak és a zsarnokok vérével kell megöntözni.” Természetesen nem úgy vélekedett, hogy a forradalmi erőszak jó dolog, hanem úgy, hogy a nagyobb rossz (a szabadság elvesztése) elkerülése érdekében olykor el kell fogadni a kisebb rosszat, a népfelkelést.

Gyakran tett radikális demokratához illő megjegyzéseket, de csak azért, mert meg volt győződve róla, hogy a népi erőszak feleslegessé válik, ugyanis az amerikai nép a felvilágosodás terjedésével egyre műveltebb és erkölcsösebb lesz. Jefferson nem volt modern demokrata, aki a népre bízta volna a kormányzatot. Úgy vélekedett, hogy ha a születés arisztokráciájának uralma nem is térhet vissza, az amerikai nép még jó ideig elfogadja majd a vagyoni, műveltségi, jellem- és ízlés arisztokratáinak – vagyis a Jeffersonhoz hasonló úriembereknek – a kormányzatát. „Mindenekfelett boldog a mi országunk – jelentette ki –, ahol az egyenlőséget úgy alapították meg, hogy nem semmisítették meg a kellő alárendelést.”

A kormányzatot csak „szükséges rossznak” tekintette,

amelyet egy harmonikusan működő társadalom szinte feleslegessé is tehet. Az erény, az önzetlenség és a műveltség terjedése feleslegessé teszi majd az állami kényszert. Az amerikai szabad farmerek köztársasága elkerülheti az európai fejlődés árnyoldalait, a zsúfolt nagyvárosokat, a nyomort, a háborúkat és a bürokratikus, zsarnoki kormányokat. Ő fogalmazta meg legtalálékosabban saját korlátait, amikor azt mondta John Adamsnek, hogy jobban kedveli a jövő álmait, mint a múlt történelmét. Illúziókban hitt – de néha egy nemzetnek illúziókra is szüksége lehet, hogy átvészelje történelme nehéz időszakait.

Thomas Jefferson tehát az úgynevezett „minimális állam” híve volt, úgy vélekedett, hogy minél passzívabb szerepet játszik az állam a sokoldalú tevékenységet végző, öntevékeny társadalom élén, annál jobb. A szabadságjogokat olyannyira fontosnak tartotta, hogy a sajtószabadság védelmében kijelentette: „Ha el kellene döntenem, hogy kormányunk legyen újságok nélkül vagy újságok kormány nélkül, egy percig sem haboznék, hogy az utóbbit választzam.”

Nem csoda, hogy Thomas Jefferson az Egyesült Államok első külügyminisztereként (1790–1793) George Washington kormányában egyre mélységesebb gyanakvással figyelte Alexander Hamilton pénzügyminiszter tevékenységét. Hamilton és követői, akiket Föderalista Párt néven emlegettek, az erős központi kormányzat híveiként az ipari és kereskedelmi érdekeltségeket támogatták, a brit gazdasági, társadalmi és kormányzati rendszert kívánták meghonosítani Amerikában, s a külpolitikában is Nagy-Britannia mellé álltak a forradalmi Franciaországgal vívott háborújában. Jefferson ezért kilépett Washington kormányából, s bár az ország második alelnökévé választották a fö-

deralista John Adams elnökségének idejére (1797–1801), a James Madison vezetésével megszervezett Republikánus Pártot támogatta.

Hogy lehetett egy republikánus a föderalista párti elnök alelnöke? Ennek az a magyarázata, hogy csak 1804-ben fogadták el a XII. alkotmánykiegészítést, amely elrendelte, hogy az elektoroknak külön jelölniük kell, kit kívánnak elnökké és kit alelnökké választani. Addig az lett az elnök, aki a legtöbb szavazatot kapta, a következő pedig az alelnök – így történhetett meg, hogy az állam két főtisztviselője különböző pártokhoz tartozott.

Jefferson Republikánus Pártjának semmi köze sincs a mai, hasonló elnevezésű amerikai párthoz. Tagjai a központi hatalom korlátozására, az államok és az egyének jogainak kiterjesztésére, a déli és nyugati érdekek védelmezésére, a farmerek támogatására és franciabarát külpolitikára törekedtek. Jefferson olyannyira nem értett egyet John Adams kormányzatával, hogy titokban rávette Kentucky állam törvényhozását a szabadságjogokat korlátozó „idegen- és lázítási törvények” elleni fellépésre (1798).

A Föderalista Párt szilárdította meg az új kormányzatot az Egyesült Államokban, teremtette meg a békét Angliával, s tette lehetővé az ipar és a kereskedelem fejlődésének megindulását. A gazdasági és politikai elit pártjaként azonban nem vette figyelembe az európainál jóval egalitáriusabb amerikai társadalom tagjainak demokratikus igényeit és idealizmusát. Ezért az 1800-as választás során vereséget szenvedett, s át kellett adnia helyét ellenfelének, a Republikánus Pártnak. Vad „sárdobálás” folyt a kampány alatt, s a *Connecticut Courant* című föderalista lap azt írta a „jakobinusnak” bélyegzett Jeffersonról, hogy győzelme esetén „gyilkosságot, rablást, nemi erőszakot, csábítást és vérfertőzést hir-

detnek és gyakorolnak majd, a levegő az elnyomottak siko-lyaitól zeng, a talajt pedig vér itatja át...”

Mégis ez a választás volt az első az Egyesült Államok történetében, amikor a hatalmon lévő párt békésen átengedte a kormányzat feletti ellenőrzést politikai ellenfelének, azt bizonyítva, hogy a kisebbség bármikor többséggé válhat. Jefferson ugyanannyi elektori szavazatot kapott, mint Aaron Burr, ezért az alkotmány előírása szerint a döntő szót a Képviselőház mondta ki: a képviselők államonként egy-egy szavazattal döntötték el, ki legyen az elnök. A föderalista Hamilton rávette párhíveit, hogy inkább Jeffersonra szavazzanak, akit a „kisebbségi rossznak” tekintett. Burr csak alelnök lett, s ezt sohasem bocsátotta meg Hamiltonnak.

BÉKE ÉS TERJESZKEDÉS

Jefferson volt az első elnök, akit már az új szövetségi fővárosban, Washingtonban iktattak be hivatalába. Elődei New Yorkból, majd 1790-tól 1800-ig Philadelphiából kormányoztak. Az elnöki eskü letétele után a következő békítő szónoklatot tartotta: „Mindannyian emlékezni fogunk arra a szent elvre, hogy a többség akarata minden esetben győzedelmeskedik ugyan, de ennek az akaratnak észszerűnek kell lennie ahhoz, hogy igazságos legyen, a kisebbség pedig a többséggel egyenlő jogokat élvez. Ezeket az egyenlő jogokat meg kell védelmezni, megsértésüket elnyomásnak kell minősítenünk!”

Jefferson nemcsak a szólás-, a sajtó- és a vallásszabadság védelmét s a békés külpolitikát tűzte ki célul, hanem a többségi uralom mellett a kisebbségi jogok biztosítását is. Olyan kormányzatot kívánt létrehozni, amely lehetőleg nem avatkozik bele az emberek ügyeibe, amely „bölcs és takarékos, visszatartja az embereket egymás bántalmazásától, viszont szabadon en-

gedi őket az iparkodás és a fejlődés terén...”

Jefferson a mérsékelt republikánusokból alakított kormányt. Mivel nemcsak elnök, hanem pártvezér is volt, sikerült befolyása alá vonnia a republikánus többségű törvényhozást is: csaknem valamennyi törvénykezdeményezés tőle vagy minisztereitől származott. Gyakran találkozott a Kongresszus vezetőivel, rendszeresen meghívta őket a Fehér Házba, ahol – az elnök özvegye miatt – Madison külügyminiszter felesége vagy Jefferson egyik lánya töltötte be a háziasszony szerepét. Az elnök tüntető egyszerűséggel öltözködött és viselkedett. Gyakran személyesen nyitott ajtót, a brit nagykövetet pedig egyszerűen felbocszantotta azzal, hogy papucsban fogadta.

A „minimális államról” vallott nézeteinek megfelelően Jefferson kormánya csökkentette a bürokráciát, a hadsereg, a hadiflotta és a diplomáciai testület létszámát. Valamennyi adót eltörölték, a kormánynak csak a vámjöveldelmei maradtak meg, s a következő hét év alatt sikerült felszámolni a nemzeti szegénységet tekintett államadósságot. A nemzeti bankot is szívesen bezárták volna, de az alapítólevél szerint 1811-ig működhetett.

Jefferson az igazságszolgáltatással nem tudott harmonikusan együttműködni, mert a bírák többsége föderalista maradt. John Marshall főbírónak ekkoriban sikerült a híres Marbury contra Madison

pert kiharcolni a megerősítést a Legfelsőbb Bíróság hatáskörét. A föderalista párti William Marbury ugyanis beperelte James Madison republikánus külügyminisztert, mert megtagadta tőle az előző elnök által neki adományozott békebírói tisztséget. Marbury egy 1789-es törvényre hivatkozva követelte az állást. John Marshall főbíró erre 1803. február 24-én kimondta, hogy a republikánus kormánynak nem kell átadnia a kinevezést Marburynek, mert ő az 1789-es törvényt alkotmányellenesnek nyilvánítja. A kormány nem tiltakozhatott, hiszen megnyerte a pert, viszont el kellett fogadnia azt az elvet, hogy a Legfelsőbb Bíróság alkotmányellenességre hivatkozva érvénytelenítheti a Kongresszus törvényeit.

Az adócsökkentésre és a hadsereg létszámának leépítésére irányuló politikája a békés nemzetközi helyzetnek és az állami támogatásokat feleslegessé tevő gazdasági felzárkózásnak köszönhetően sikeresnek tűnt. Az elnök csak az észak-afrikai kalózkok ellen lépett fel fegyveresen. Tripoli pasája ugyanis több pénzt követelt annak fejében, hogy nem ejti túsul az amerikai tengerészeket, és 1801-ben hadat is üzent az Egyesült Államoknak. Az amerikai flotta megjelenésére azonban 1805-re elengedte foglyait, és lemondott a járadékról is.

Jefferson legnagyobb sikerére az ország területének kétszeresére növelése volt. 1800-ban Bonaparte francia első

konzul megkötötte a spanyol kormánnyal a San Ildefonso-i szerződést. Ezzel Toscana fejében Spanyolország átengedte Franciaországnak a Mississipp nyugati vízgyűjtő medencéjét, amelyet Louisiana néven emlegettek. Az amerikai kormány megriasztotta, hogy a gyenge Spanyolország helyett a közismerten erős és agresszív Franciaország veszi birtokába a határaitól nyugatra fekvő területet, s így bármikor lezárhatja előtte a Mississipp torkolatát. Ezért Jefferson elnök 1803-ban Párizsba küldte James Monroet azzal az utasítással, hogy vásárolja meg New Orleans várost egy akkora területtel a folyó torkolatánál, amekkorától a franciák hajlandóak megválni. Bonaparte azonban ekkor már belátta, hogy a Nagy-Britanniával kiújuló háború miatt aligha tudja megőrizni az óceánon túli, nagyobb gyarmatokat. Talleyrand külügyminiszter ezért a következő kérdéssel lepte meg Párizsban Monroet: „*És mennyit adnának egész Louisianáért?*”

1803. április 30-án alá is írták a szerződést: Jefferson kétszeresére növelhette országa területét. Az Egyesült Államok tizenötmillió dollárért 2 144 520 négyzetkilométer nagyságú területre tett szert, vagyis egy acre (0,405 hektár) alig három centbe került. A vásárlást az Egyesült Államok legjobb üzletének nevezték. A határok biztonságosabbá váltak, és óriási terület nyílt meg a mezőgazdaság terjeszkedése előtt. Az el-

nök meg volt győződve róla, hogy ezzel sikerült évszázadokra teret biztosítani az amerikai lakosság békés terjeszkedéséhez – bár ezzel alaposan alábecsülte országa fejlődésének dinamizmusát.

Jefferson expedíciót küldött az ismeretlen, új területekre. Meriwether Lewis és William Clark vezetésével a felfedező kis csapata 1804-ben felhajózott a Missourin, átkelt a Sziklás-hegységen, elérte a Csendes-óceánt, s két év múlva, tengernyi kaland után információkkal gazdagon tért vissza St. Louisba. Ez volt az amerikai nyugat feltárására tett első kísérlet.

A MÁSODIK ELNÖKI IDŐSZAK

A második elnöki időszak során sikerült törvénnyel megtiltani a rabszolgák behozatalát, mégpedig az alkotmány által lehetővé tett legrövidebb időn belül, 1808. január 1-jétől. A legnagyobb gondot a napóleoni háború kiújulása jelentette Európában. Sem Nagy-Britannia, sem a vele hadban álló Franciaország nem tartotta tiszteletben az amerikai hajók semlegességét. A britek több mint kétezer amerikai tengerészt kényszerítettek szolgálatra hajóikon, s 1807-ben sortűzzel tartóztattak fel egy amerikai hajót Virginia partjai közelében. Nagy-Britannia csak brit vámvizsgálat után engedte az amerikai hajókat európai kikötőkbe, Napóleon viszont bejelentette, hogy az ennek engedelmeskedő amerikai hajókat elkobozza.

✿ JEFFERSON HALÁLA ✿

Thomas Jefferson ugyanazon a napon halt meg, mint a második elnök, John Adams: pontosan ötven évvel a *Függetlenségi nyilatkozat* elfogadása után, 1826-ban. Valaha olyan jó barátok voltak, hogy Jefferson egyik lányát egy ideig Adamsék nevelték. Az

1790-es években, a pártharcok kiéleződésével szembekerültek egymással, időskorukban azonban Adams feleségének sikerült kibékítenie őket, és barátságos levelezést folytattak. Adams utolsó szavai így hangzottak: „*Thomas Jefferson túlél...*” Nem

tudta, hogy Jefferson néhány órával megelőzte őt hétszáz kilométerrel délebben fekvő otthonában, e szavakkal búcsúzva: „*Negyedike van?*” A kortársakat annyira meghatotta ez a véletlen egybeesés, hogy tíz év múlva az öreg James Madisont egyik ba-

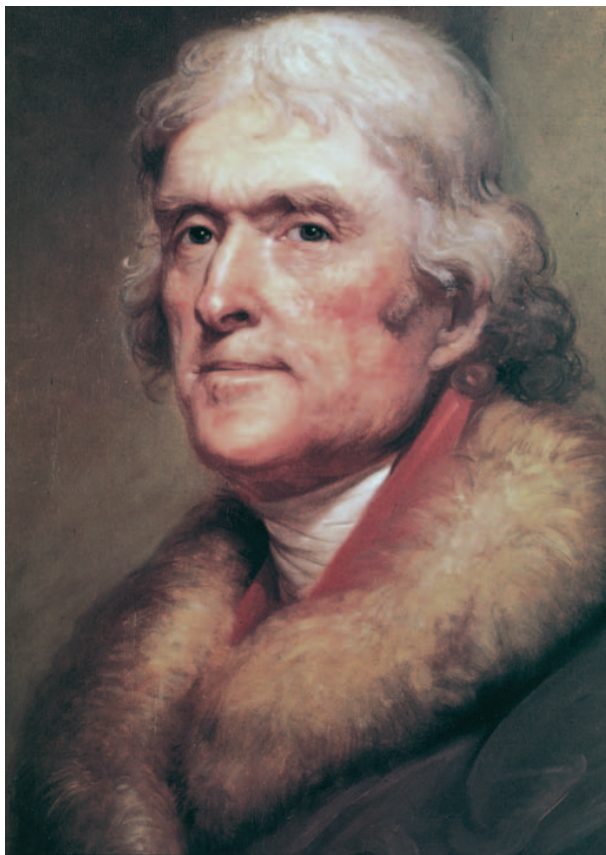
rátja arra kérte, hosszabbítsa meg valahogy az életét, mert milyen szép lenne, ha e jeles nap hatvanadik évfordulóján halna meg! Madison nevetve közölte, hogy ez sajnos nem áll módjában, s hat nappal korábban elhunyt.

Jefferson mindent megtett a háborúval fenyegető válság békés megoldása érdekében. Előbb tárgyalásokat indított, az eredménnyel azonban oly elégedetlen volt, hogy a javasolt szerződést nem is továbbította a Szenátusnak. A Kongresszus törvényt fogadott el az angol árucikkek importjának megtiltásáról (1806), ezt azonban az elnök engedmények reményében egy időre felfüggesztette. Végül Jefferson javaslatára a Kongresszus 1807. december 22-től embargó-törvénnyel tiltott meg minden amerikai exportot s bizonyos brit áruk importját. Csakhogy túlbecsülte a britek függését az amerikai áruktól, s alábecsülte az új rendelet káros hatását az Egyesült Államok gazdaságára.

Bár az iparnak kedvezett az embargó, a kormány elveszített 16 millió dollárt a vámjövödelmekből, a mezőgazdasági árak estek, s több ezer tengerész maradt munka nélkül. A társadalommal nem sikerült elfogadtatni az áldozatokat. Jefferson, az elvek embere nem értette meg, hogy másokat a pusztai anyagi érdekek irányíthatnak. Az északi kereskedőállamokban még egy konvenció összehívását is tervezték, amely érvénytelenítené az embargót. Jefferson maga is belátta, hogy békepolitikájának növekvő államadósság, nyugtalanság és megosztottság lett az eredménye. Távozása előtt két nappal aláírta az embargótörvény visszavonását, s hazatért Monticellói birtokára.

SZOMORÚ ÖREGKOR

A „Monticello bölcse” néven emlegetett Jeffersonra tevékeny és szomorú öregkor várt. Olvasott, gazdálkodott és tovább építgette otthonát. Mivel Washington brit megszállása idején (1814) a Kongresszus könyvtára a lángok martaléka lett, 6500 kötetes gyűjteményét eladta az Egyesült Államoknak, s ezzel megalapozta a mai Kongresszusi Könyvtárat. 1819-ben meg-

Jefferson előre megfogalmazta sírfeliratát:
„Itt temették el Thomas Jefferson, az amerikai Függetlenségi nyilatkozat és a virginiai vallásszabadság törvényének szerzőjét, a Virginiai Egyetem atyját.”

Talán az öregkori csalódások is szerepet játszottak abban, hogy elnöki tevékenységét feleslegesnek tartotta megemlíteni. Azt kívánta, hogy úgy emlékezzenek rá, mint a szabadságjogok megfogalmazójára és a műveltség terjesztőjére.

alapította a Virginiai Egyetemet: ő vette rá állama törvényhozóit a döntésre, ő lett az első rektora, és ő tervezte az egyetem épületét. De szomorú is volt ez az öregkor, mert adósságokkal kellett küszködnie, imádott Virginiaja másodrendű állammá vált, s kiderült, hogy a jeffersoni állam és a demokratikus társadalom sem képes megoldani minden problémát.

A Jefferson generációja által megindított folyamat felgyorsult, a gazdag és művelt úriemberek után a szegényebb, tanulatlanabb emberek is benyomultak a politika világába, de egyáltalán nem viselkedtek olyan felvilágosulttan, nagylelkűen és racionálisan, ahogy Jefferson remélte. Az eszmék helyett inkább az anyagi érdekek mozgatták

őket, a pártok ellentétei felerősödtek, 1821-ben pedig a rabszolgaság kérdése olyannyira kiélezte Észak és Dél ellentéteit, hogy a *Függetlenségi nyilatkozat* írója már a felbomlástól féltette hazáját.

SZERELEM EGY RABSZOLGÁVAL

A magánéletben vájkálás a jeffersoni időkben sem volt idegen a politikától. Jefferson 1802-ben vádolták meg először politikai ellenfelei azaz, hogy több gyermeke született a birtokán egy rabszolgától. Az elnök hallgatott, nem tiltakozott és nem magyarázkodott. Barátai és első életrajzírója valamennyien megvédelmezték őt. A 19. században a rabszolgák és gazdáik nemi kapcsolata tabunak számított, úriemberek és

a hölgyek nem voltak hajlandók beszélni róla. A 20. században pedig már rendkívül tisztelték a *Függetlenségi Nyilatkozat* szerzőjét, és el sem tudták képzelni róla, hogy visszaéljen egy rabszolgája kiszolgáltatottságával.

A viszony lélektanilag valószínűsíthető: a férfinál harminc évvel fiatalabb Sally Hemings ugyanis Jefferson apjának volt a törvénytelen gyermeke, s valószínűleg emlékeztetett az elnök első feleségére. Csak annyi bizonyos, hogy hat gyermeke született egy fehér férfitől, és valamennyi hasonlított Jeffersonra. A gyermekek szabad emberek lettek s elhagyták az ültetvényt. 1873-ban egyikük, aki akkor már idős volt, elmondta az újságíróknak, hogy mind neki, mind testvéreinek az Egyesült Államok harmadik elnöke volt az apja. Állítását egy másik egykori rabszolga is megerősítette.

A történészek erre kijelentették, hogy minden bizonynyal Jefferson egyik férfi rokona lehetett Sally szeretője, ezért hasonlítottak az elnökre a gyermekek. Csakhogy a kutatás kimutatta, hogy Sally születése előtt kilenc hónapja Jefferson mindig a közéletben tartózkodott. Fawn M. Brodie történész 1974-ben publikált életrajzában (*Thomas Jefferson. An Intimate History*) meggyőzően érvelt amellett, hogy Jefferson és Sally Hemings viszonya kölcsönös szerelem volt, két felnőtt (bár különböző korú) ember magánügye.

1998-ban DNS-vizsgálatot hajtottak végre, amely meggyőzően kimutatta, hogy Sally Hemings egyik leszármazottja igen nagy valószínűséggel Jefferson gyermeke volt. Bár a vita még folytatódott, a 21. század elejére a történészek többsége elfogadta, hogy Thomas Jefferson élethosszig tartó, meghitt szerelmi kapcsolatot tartott fenn egy rabszolgájával, a korabeli társadalmi viszonyok közepette azonban hallgatni kellett róla. ♦